

В. В. Опалько,

к. е. н., доцент, докторантка,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

МЕХАНІЗМИ СКОРОЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕРІВНОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ

V. Opalko,

PhD in Economic sciences, Associate Professor, doctoral student, Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University

MECHANISMS FOR REDUCING SOCIO-ECONOMIC INEQUALITY IN THE CONDITIONS OF MODERN DEVELOPMENT

Обґрунтовано необхідність систематизації та вдосконалення механізмів регулювання соціально-економічної нерівності. Метою дослідження є визначити та систематизувати механізми скорочення нерівності у сучасних умовах розвитку. За допомогою методів систематизації, формалізації, компаративного аналізу визначено класичні шляхи скорочення нерівності у сучасних умовах господарювання: трансфертні платежі; державне регулювання цін, тарифів, мінімальної зарплати; прогресивний характер індивідуального оподаткування. Узагальнено сучасні механізми скорочення соціально-економічної нерівності як усередині країн, так і між ними, серед яких: державні інвестиції в освіту, активна політика зайнятості, ефективний розподіл доходів; запровадження податків на багатство, боротьба з ухиленням корпорацій і багатих фізичних осіб від сплати податків, конвергенція доходів, міграція тощо. Результатами дослідження є аргументація того, що вихід із пастки нерівності можливий тільки за умов проведення державної комплексної спеціальної політики, спрямованої на радикальне скорочення соціально-економічної нерівності та формування середнього класу.

The necessity of systematization and improvement of mechanisms for regulating socio-economic inequality is substantiated. The objective of this study is to identify and systematize the mechanisms for reducing inequality in the conditions of modern development. Classical ways of reducing inequality in the current conditions of management are defined using methods of systematization, formalization, comparative analysis. These are methods such as transfer payments; state regulation of prices, tariffs, minimum wages; progressive nature of individual taxation. Modern mechanisms for reducing social and economic inequalities both within and between countries are generalized. Among the mechanisms: public investment in education, active employment policy, effective income distribution; the introduction of taxes on wealth, the fight against corporations and wealthy individuals from tax evasion, the convergence of income, migration and the like. It is justified that the way out of the trap of inequality is possible only if there is a state comprehensive special policy aimed at a radical reduction of socio-economic inequality and the formation of the middle class.

Ключові слова: соціально-економічна нерівність, розвиток, політика доходів, прогресивне оподаткування, індекс Кейтца.

Key words: socio-economic inequality, development, income policy, progressive taxation, Kaitz index.

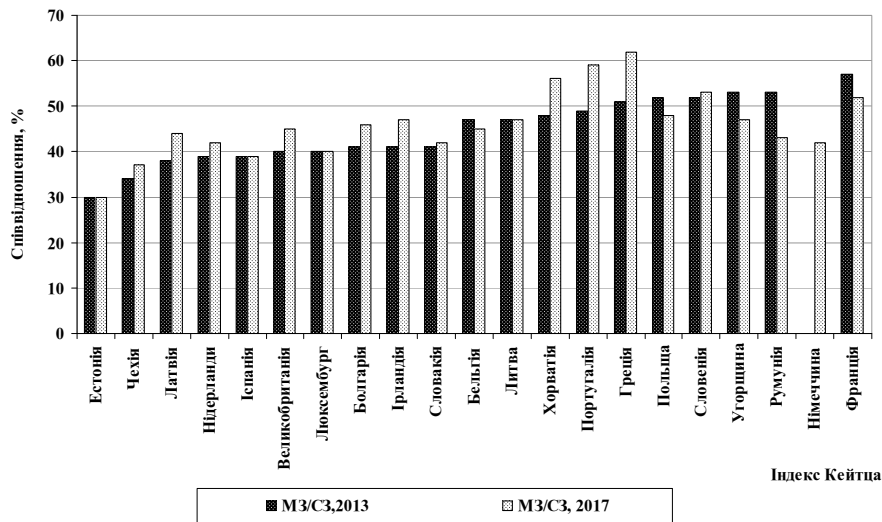
ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні мегатренди свідчать, що суспільство прагне пришвидшити економічне зростання, здійснює науковий пошук ефективного використання досягнень технологічного прогресу, породжує зростання майнової нерівності в значних масштабах. Такий парадокс цілком пояснюється логікою нерівномірності економічного розвитку, а природа такої нерівності та її поглиблення пов'язана з потенційною можливістю використання досягнень у сфері виробництва, нерівним розподілом доходів та благ цивілізації. Тому скорочення нерівності в середині країн та між ними стало десятою Ціллю ста-

лого розвитку серед 17 цілей, які прийнято Генеральною Асамблеєю ООН у 2015 році на період до 2030 року. Перед країнами-членами ООН поставили нові завдання щодо скорочення нерівності та адаптації визначених механізмів до умов глобального розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика теоретичних і прикладних аспектів скорочення нерівності в сучасних умовах розвитку досліджувалася міжнародними організаціями, відомими зарубіжними і вітчизняними вченими, зокрема, В. Іноземцевим, Е. Лібановою, Т. Меркуловою, Б. Міланови-

МЗ — Мінімальна заробітна плата.
СЗ — Середня заробітна плата.

Рис. 1. Відношення мінімальної заробітної плати до середньої в окремих європейських країнах, 2013; 2017 рр.

Джерело: розраховано та сформовано автором на підставі джерел [4, с. 29; 5; 6].

чем, Т. Пікетті, Дж. Стігліцем, А. Янцевичем та ін. [2; 8; 9; 11; 14; 17]. Автори аргументують, що нестабільність всередині країн, переходить в нестабільність всього регіону, світу, в результаті, якщо не скорочувати нерівність, виникає постійна глобальна загроза для усього світу — війни, тероризм, радикалізм, міграція, епідемії тощо. Зростання розшарування суспільства в останні десятиріччя вимагає пошуку способів скорочення соціально-економічної нерівності у сучасних умовах розвитку.

МЕТА СТАТТІ

Метою дослідження є визначити та систематизувати механізми скорочення нерівності у сучасних умовах розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Нерівність розглядається як один з важливих факторів соціально-економічного розвитку. При цьому соціально-економічну нерівність у сучасних умовах розвитку ми сприймаємо як системне явище, яке є наслідком існування відмінностей у соціально-економічному розвитку між країнами, різними верствами населення та джерелом соціальної напруженості, нестабільності, що зменшує або обмежує можливості повноцінно розвиватися.

Величезний розрив у доходах і рівнях життя різних країн і соціальних груп у поєднанні з іншими глобальними проблемами підривають саму основу сталого розвитку людства і можуть призвести до соціальних потрясінь планетарного масштабу. У нерівності криється низка небезпечних глобальних проблем (бідність, тероризм, міграція), які загрожують світовій спільноті.

Ескалація нерівності у сучасному світовому господарстві загрожує найгострішими соціальними конфліктами, а в майбутньому — навіть революціями і руйнуванням цілих націй. Вихід із загрозливої ситуації можливий тільки за умов проведення державами спеціальної політики, спрямованої на радикальне скорочення економічної нерівності.

Говорячи про нерівність, ми маємо на увазі нерівномірний розподіл доходів між нижніми та верхніми децилями населення держави. Збільшення майнової нерівності всередині країн прискорило зростання світової майнової нерівності. Якщо узяти еволюцію Китаю, Європи і США разом узятих, то з 1980 до 2016 роки май-

нова частка 1% найбагатших людей зростає з 28 до 33%, тоді як частка, що припадає на нижні 75%, коливалася близько 10% протягом всього періоду.

За оцінками "Лабораторії нерівності у світі, 2018" збереження колишніх тенденцій щодо нерівності призведе до того, що у 2050 році частка 0,1% найзаможніших власників (у Китаї, ЄС та США) зрівняється з часткою світового середнього класу [1]. Нерівність посилюється ще більше, якщо всі країни підуть шляхом, за яким рухалися Сполучені Штати у період з 1980 по 2016 роки. Однак нерівність у світовому масштабі дещо скоротиться, якщо всі країни підуть шляхом Євросоюзу (ЄС) у період з 1980 року по теперішній час.

Еволюція нерівності усередині країн значно впливає на скорочення бідності у світовому масштабі. Залежно від обраної стратегії (траєкторії) скорочення нерівності, до 2050 року доходи нижньої половини світового населення можуть скласти від 4500 євро до 9100 євро на рік на кожного дорослого [1]. Нерівність доходів — глобальна проблема, що вимагає глобальних рішень. Для цього потрібно вдосконалювати механізми регулювання і моніторингу нерівності, спрямовувати ресурси на розвиток та їх ефективний розподіл у країни та регіони, які найбільше цього потребують.

У практиці господарювання існують класичні шляхи скорочення нерівності. Участь держави у перерозподілі доходів з метою скорочення соціально-економічної нерівності реалізується трьома основними шляхами [1—3]. По-перше, це трансферні (від лат. transfero — переносу, перемістити) платежі. За допомогою їх відповідно до соціальних програм частина доходів держави, що формуються в основному шляхом оподаткування, у тому числі соціального страхування, передається у вигляді допомог та субсидій соціально-незахищеним категоріям населення. У цього шляху є недоліки: такі виплати є пасивним методом і не сприяють скороченню нерівності, а тимчасово допомагають нужденним, вони дестимулюють економічну активність, зокрема при пошуку роботи і перекваліфікації, а також породжують утриманство. Таку систему соціальних трансфертів називають політикою підтримки доходів. К. Макконнелл і С. Брю вважають, що "зменшення нерівності доходів — приблизно на 80% обумовлено в основному трансфертними платежами" [3, с. 279].

По-друге, державне регулювання цін, тарифів та встановлення мінімальної зарплати. Зокрема у міжнародній практиці для оцінки нерівності використовують

індекс Кейтца (відношення мінімальної зарплати до середньої або медіанної зарплати штатного працівника), який дає можливість оцінити здатність заробітної плати забезпечити мінімальний гідний рівень життя працівників. Міжнародна організація праці рекомендує підтримувати індекс Кейтца не нижче 50%, а Євросоюз — не нижче 60%. Проте порівняльні результати слід інтерпретувати з обережністю та мати на увазі відмінності в оцінках: на підставі середньої або медіанної заробітної плати, оскільки у країнах застосовуються різні підходи до виміру заробітної плати. У більшості країн за даними 2013 року відношення мінімальної зарплати до медіанної становить 45—60%. Відношення мінімальної до середньої (яка менша за медіанну на 15%) зарплати коливається у межах 40—55% [4, с. 29]. У 2017 році розмір середньої зарплати у більшості країн Європи зріс, тому змінився індекс Кейтца, його середнє значення коливається у межах 42—47%. Для ілюстрації наведемо статистику по деяким Європейським країнам щодо індексу Кейтца (рис. 1).

Нерівність в оплаті праці за останні десятиріччя суттєво зросла у багатьох країнах [4, с. 28]. Хоча така нерівність відображає індивідуальні й виробничі відмінності між працівниками, проте поглиблення нерівності є небезпечним з точки зору негативних соціально-економічних наслідків. Встановлення мінімальної заробітної плати використовують як механізм скорочення нерівності у багатьох країнах. Наприклад, у Великобританії мінімальна заробітна плата була введена у 1999 році, а у 2016 році введено підвищений стандарт заробітної плати, що забезпечує прожитковий мінімум. З початку 90-х років по теперішній час 22 з 28 країн-членів ЄС встановили розмір мінімальної зарплати на законодавчому рівні. Немає його тільки в Данії, Італії, Кіпрі, Австрії, Фінляндії та Швеції (Євростат, 2018 [5]). Як свідчить досвід, адекватний мінімальний розмір оплати праці може приводити до зростання доходів малозабезпечених працівників без значного негативного впливу на зайнятість (Low Pay Commission. 2014 [7, с. 168]).

По-третє, прогресивний характер індивідуального оподаткування сприяє скороченню нерівності. Диференціація ставок прибуткового податку і податку на особисте майно створює ефект "Робін Гуда", тобто вилучає надмірну частину доходів багатих на користь бідних. Це стосується перш за все прогресивного характеру прибуткового податку, який, хоча і в різному ступені, притаманний податковій політиці майже усіх держав (в Україні та Росії застосовується єдина ставка прибуткового податку).

Сучасні дослідження Т.В. Меркулової, А.А. Янцева [8, с. 6—7] також підтверджують правдивість цього підходу (на прикладі України). Результати дослідження свідчать, що існує залежність між застосуванням прогресивної шкали оподаткування (у якості показника нерівності узятю коефіцієнт Джині) та розподілом доходів. Проте малі значення прогресії не приносять суттєвого ефекту для скорочення нерівності у розподілі з великою диференціацією значень доходу, але при збільшених параметрах прогресії відбувається прискорене скорочення нерівності.

У звіті про глобальну нерівність [1] зазначено, що прогресивні податкові ставки знижують нерівність не тільки після сплати податків, але і до неї, позбавляючи осіб, які отримують найвищі доходи, стимулу до підвищення своєї заробітної плати та майнового нагромадження. Можна розглядати надмірне багатство як позбавлення "спокуси надприбутків" за допомогою податку. Післявоєнний досвід свідчить, що високі ставки на високі прибутки спрацювали одразу після війни, перешкоджаючи корпораціям виплачувати високі ставки керівній "верхівці". Варто також відзначити, що податки на спадщину відсутні або близькі до нульової ставки в країнах, що розвиваються з високим рівнем нерівності,

що створює необхідність проведення в них значних податкових реформ [1].

Отже, прогресивне оподаткування є перевіреним ефективним інструментом боротьби зі зростаючою нерівністю в доходах і майновою нерівністю. Хоча система оподаткування є ключовим інструментом у боротьбі з нерівністю, вона стикається з деякими перешкодами. Найважливішими із них є ухилення від сплати податків та застосування пільгового корпоративного оподаткування, що значно зменшують надходження до бюджету. Дж. Стігліц (Stiglitz, 2015 [9]) у праці "Ціна нерівності. Чим розшарування суспільства загрожує нашому майбутньому" зазначає, що "податкова система допомагає багатим акумулювати і передавати кошти своїм нащадкам за допомогою цілої низки стимулів" [9, с. 348]. Емпіричні дані свідчать, що ставки корпоративних податків падають в усьому світі, тобто багато корпорацій платять мінімальний податок. Так, корпорація Apple заплатила 0,005% податку на прибуток у 2014 році. Однак дуже важко стягувати вищі податки з 1% найбагатших. Заможні люди не платять податків, бо вони отримують пільги. Відома фраза Леона Хелмслі "Ми не платимо податків, податки платять тільки бідні". Також сьогодні весь світ дискутує щодо "переміщення капіталу в офшори" заради уникнення сплати податків. Як зазначено у Звіті про нерівність у світі 2018 р. [1] майно, що зберігається у податкових гаванях, значно зросло починаючи з 70-х років і нині складає більше 10% від світового ВВП. Д. Джонстон у книжці "Безкоштовний обід: як найбагатші американці збагачують себе за державні кошти та дотримуються закону" (Джонстон, 2008 [10]) детально розглядає таке ухилення від сплати податків.

Проте Б. Міланович [11] пропонує вирішити проблему нерівності за рахунок деконцентрації володіння капіталом, надаючи податкові пільги малим інвесторам для стимулювання володіння акціями у малому бізнесі та заохочує надавати робітничому класу і дрібним інвесторам такі ж податкові та інші пільги, які сьогодні надаються тільки багатим.

Т. Пікетті у праці "Капітал в XXI столітті" [2] вважає, що проблема нерівності у зростаючому капіталі. Рішення він бачить у оподаткування капіталу, що буде стимулювати бізнес до використання праці, яка вимагає меншої капіталомісткості. Але з точки зору економічної теорії дохід залежить від продуктивності праці, а продуктивність зростає з інвестиціями і зростанням капіталу. Пікетті агітує скоротити високі доходи верхівки та підвищити їх для низів на основі ефективного перерозподілу загальних доходів.

Проте перерозподіл має деякі негативні аспекти. По-перше, механізми перерозподілу з часом нівелюються: це стосується як прогресивної ставки податку, так і соціальних виплат, соціального захисту, мінімальної зарплати. По-друге, перерозподіл є високовитратним, оскільки для оподаткування й регулювання потрібна значна державна бюрократична система, що фінансується з бюджету.

Отже, боротьба з нерівністю у доходах і майновою нерівністю у світі вимагає значних змін у податковій політиці в національному та світовому масштабах. Багатьом країнам доведеться переглянути політику визначення заробітної плати, корпоративного управління та оподаткування.

У сучасних умовах можна значно розширити спектр механізмів скорочення нерівності, під якими ми розуміємо систему рухомих ланок економіки, що призначена для трансформації (відтворення) справедливого розвитку. На нашу думку, ефективніше скорочувати нерівність у самих її витках. Тому забезпечення більш рівного доступу до освіти і до добре оплачуваних робочих місць має ключове значення для боротьби з нерівністю та пришвидшенням темпів зростання доходів найбільшій половині людства. Недавні дослідження показують, що між дискурсом про рівність можливостей і реальною

Таблиця 1. Механізми скорочення нерівності

Класичні	Сучасні	
Трансферні платежі	Державні інвестиції в освіту	Конвергенція доходів
Державне регулювання цін і тарифів	Активна політика зайнятості	Соціальна мобільність
Прогресивний характер індивідуального оподаткування	Технологізація виробництва	Міграція

Джерело: сформовано за даними [1–17].

нерівністю у доступі до освіти може пролягати величезна прірва. Так, у Сполучених Штатах зі ста дітей, чий батьки входять у 10% осіб з найнижчими доходами, тільки двадцять-тридцять навчаються у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Однак цей показник досягає 90% зі 100%, коли мова заходить про дітей, чий батьки відносяться до 10% осіб з найбільш високими доходами [1]. В Україні — частка відмінників тим більша, чим вищі доходи родини. Серед студентів з незаможних родин відмінників 43%, серед дітей із родин середнього достатку їх вже 50%, а серед забезпечених — 59%. Знання та навички, які стануть у нагоді під час роботи, а також дають можливість отримати хорошу роботу в майбутньому вважають 50% та 51% опитаних респондентів відповідно [12].

Відзначимо той позитивний факт, що, як у розвинутих, так і в країнах, що розвиваються відбуваються відповідні позитивні зміни у системі фінансування ВНЗ і зарахування студентів та забезпечення рівного доступу до освіти.

Проте за відсутності державних механізмів, що забезпечують людям з нижчих категорій за рівнем доходу, доступ до добре оплачуваних робочих місць є проблематичним. Державні інвестиції в освіту, охорону здоров'я та сприяння держави щодо підтримки активної політики зайнятості можуть значно скоротити нерівність. Також використання новітніх технологій стимулює появу нових робочих місць, а на кожне робоче місце, створене за допомогою новітніх технологій, створюється близько п'яти додаткових робочих місць [13, с. 29].

Тому іншим механізмом скорочення нерівності є впровадження новітніх технологій. Низка авторів В. Іноземцев, В. Мулявка, Б. Міланович [11; 13; 14] та інші зазначають, що теперішні вигоди від технологічних змін не є рівномірно розповсюдженими. Нові технології можуть вирішити багато проблем людства, у тому числі й проблему нерівності. Однак поки що нерівність відтворює себе за допомогою технологій. Наприклад, доступ до цифрових пристроїв і засобів зв'язку в різних країнах залишається вкрай нерівномірним. Темпи інтернетизації планети почали сповільнюватися, у 2017 році приріст становив лише 5%.

Наступним механізмом скорочення нерівності можна вважати конвергенцію доходів. За даними К. Дервіша до 2025—2030 років доходи на душу населення у багатьох країнах з трансформаційною економікою будуть значно ближчими до країн з розвинутою економікою за рахунок зростання зовнішньої торгівлі та подальшої спеціалізації виробництв (Дервіш, 2012 [15, с. 11]). Ера конвергенції у світовій економіці почалася після 90-их років, коли темпи зростання середніх доходів на душу населення у країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються, у цілому стали зростати набагато швидше, ніж у країнах з розвинутою економікою. Проте важливим є продовження конвергенції середніх доходів населення різних країн (як це відбувалося протягом останнього десятиліття), а внутрішня нерівність (в межах однієї країни), має знаходитися під контролем.

Окремим інструментом скорочення соціально-економічної нерівності є соціальна мобільність індивідів і соціально-економічних груп. Економісти розглядають

соціальну мобільність з точки зору відтворення трудових ресурсів, зміни професійного та кваліфікаційного статусу робітників як виробників і споживачів матеріальних благ. Ще П. Сорокін звернув увагу на соціальну мобільність та аргументував, що низька мобільність свідчить про велику соціальну нерівність членів суспільства [16, с. 374]. Мобільність є індикатором міри рівності чи нерівності між різними соціальними групами. Основний аргумент — вплив структурних змін у суспільстві на зміну величини груп, які представлені в різних професійних осередках.

Відомі дослідники Б. Міланович та Т. Пікетті, Е. Лібанова пропонують одним із механізмів скорочення нерівності розглядати міграцію, яка дозволяє людям підвищити свої доходи, переміщуючись у більш багаті країни і регіони [2; 14; 17].

Тому можна зазначити, що у сучасних умовах розвитку можна визначити декілька механізмів скорочення соціально-економічної нерівності як усередині країн, так і між ними, серед яких: ефективний розподіл доходів; обмеження переваг для багатих при запровадженні податків на багатство, боротьба з ухиленням корпорацій і багатих фізичних осіб від сплати податків, застосування системи прогресивного оподаткування, впровадження новітніх технологій, надання рівного доступу до освіти, охорони здоров'я та інших благ, запровадження активної політики зайнятості тощо (табл. 1).

Впровадження цих механізмів потребує великих зусиль з боку держави, щоб стати дійсно результативними. Масштаби державних програм підтримки доходів у розвинутих країнах світу сьогодні різнірідні та багатоаспектні. Усі розвинуті країни постійно продовжують удосконалювати свої системи державної підтримки малозабезпеченим. Вони намагаються знайти ту межу, за яку ця підтримка не повинна виходити, щоб не підірвати основу економіки та прагнення людей працювати і більше заробляти. Ми вважаємо, що саме формування потужного середнього класу може значно скоротити нерівність та сприяти стабілізації економіки. Існує низка досліджень, автори яких аргументують зв'язок між рівнем соціально-економічної нерівності та формуванням середнього класу в країні. Середній клас виступає у ролі стабілізатора суспільства, він є прошарком сучасного суспільства, який розмежує два протилежні полюси, бідних і багатих, і не дає їм зіткнутися. Чим він більше, тим менше ймовірність того, що у суспільстві буде назрівати революційна ситуація, міжнаціональні конфлікти, соціальні катаклізми. Тому формування середнього класу є одним із механізмів скорочення нерівності.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Ситуація, коли люди мають нерівний або обмежений доступ до ресурсів матеріального й духовного споживання, розглядається як один з основних факторів дестабілізації сучасної системи світового господарства, що потребує пошуку та вдосконалення механізмів скорочення нерівності. Під механізмами скорочення нерівності ми пропонуємо розуміти систему рухомих ланок економіки, що призначена для трансформації (відтворення) справедливого розвитку. Державні інвестиції в освіту, охорону здоров'я, підтримка ефектив-

ної політики доходів, оподаткування та зайнятості необхідні як для боротьби з існуючою нерівністю, так і для запобігання її зростання в майбутньому. Вихід із пастки нерівності можливий тільки за умов проведення державної комплексної спеціальної політики, спрямованої на радикальне скорочення соціально-економічної нерівності та формування потужного середнього класу.

Література:

1. World Inequality Report 2018. Executive Summary / Laboratory of Inequality in the World [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-english.pdf>
2. Piketty T. Capital in the Twenty-First Century, by Thomas Piketty, translated by Arthur Goldhammer. — The Belknap Press of Harvard University Press. — 2014. — 696 p.
3. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю // Пер. с англ. — 13-е издание. — М.: изд-во: ИНФРА — М., 2001. — Т. 2. — 528 с.
4. Зароботная плата в мире в 2016—2017 гг. Неравенство в оплате труда на предприятиях / Группа технической поддержки по вопросам достойного труда и бюро МОТ для стран Восточной Европы и Центральной Азии. — М.: МОТ, 2017. — 164 с.
5. Eurostat. Your key to European statistics / Accessed mod. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180223-1?in>
6. Average wages (2018), Accessed mod. URL: <https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm>
7. National Minimum Wage: Low Pay Commission report 2014 / Accessed mod URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/288847/The_National_Minimum_Wage_LPC_Report_2014.pdf
8. Меркулова Т.В. Энтропийный подход в анализе распределения доходов в обществе / Т.В. Меркулова, А.А. Янцевич // Экономика: реалии часу. — 2014. — № 4 (14). — С. 5—10. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_4_3
9. Стиглиц, Джозеф. Цена неравенства. Чем расслоение общества грозит нашему будущему / Перевод с английского / Д.Е. Стгилиц. — М.: Эксмо, 2015. — 512 с.
10. Johnston D. Free Lunch: How the Wealthiest Americans Enrich Themselves at Government Expense and Stick You with the Bill / David C. Johnston. — New York: Portfolio, 2008. — 323 с.
11. Миланович Б. Глобальное неравенство. Новый подход для эпохи глобализации [Текст] / Б. Миланович // Пер. с англ. Д. Шестакова. — М.: Изд-во Института Гайдара, 2017. — 336 с.
12. Соціально-економічний портрет студентів: результати опитування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/sotsialno-ekonomichnyi-portret-studentiv-rezultaty-opytuvannia>
13. Мулявка В. Нові технології і глобальна нерівність [Електронний ресурс] / В. Мулявка. — Режим доступу: <https://commons.com.ua/ru/novi-tehnologiyi-i-globalna-nerivnist/>
14. Иноземцев В.А. Глобализация и неравенство: что — причина, что — следствие? / Владислав Иноземцев // Россия в глобальной политике. — 2003. — № 1. — С. 158—175.
15. Дервиш К. Конвергенция, взаимозависимость и расхождение / Кемаль Дервиш // Финансы и развитие (Издание МВФ). — 2012. — Вып. 49. — № 3. — С. 10—14.
16. Сорокин П. Социальная и культурная мобильность / П. Сорокин // Человек, цивилизация, общество / Пер. с англ., общ. ред. и состав. А.Ю. Сомогогов. — М.: Политиздат, 1992. — 543 с.
17. Лібанова Е. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність // Економіка України. — 2014. — № 3 (628). — С. 4 — 19.

References:

1. World Inequality Report (2018), Executive Summary / Laboratory of Inequality in the World, Available at: <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-english.pdf> (Accessed on July 30, 2018).
2. Piketty, T. (2014), Capital in the Twenty-First Century. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, London, UK.
3. Makkonnell, K.R. Brju, S.L. (2001), Jekonomiks: Principy, problemy i politika [Economics: Principles, problems and politics], 13rd ed, publishing house: INFRA-M, Moscow, Russia.
4. Zarabotnaya plata v mire v 2016—2017 gg. (2017), Neravenstvo v oplate truda na predpriyatiyah [Wages in the world in 2016—2017. Inequality in wages at enterprises], ILO, Moscow, Russia.
5. Eurostat (2018), Your key to European statistics, available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180223-1?in> (Accessed on August 15, 2018).
6. Average wages (2018), available at: <https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm> (Accessed on August 14, 2018).
7. National Minimum Wage: Low Pay Commission report (2014), available at: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/288847/The_National_Minimum_Wage_LPC_Report_2014.pdf (Accessed on August 11, 2018).
8. Merkulova, T.V. and Yantshevich, A.A. (2014), Entropijnyj podhod v analize raspredeleniya dohodov v obshchestve [An Entropy approach to analysis of income distribution in society], Economics: time realities, issue 4 (14), 5—10, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2014_4_3 (Accessed on August 1, 2018).
9. Stiglitz, Joseph E. (2015), Cena neravenstva. Chem rassloenie obshchestva grozit nashemu budushchemu [The Price of Inequality. How today's divided society endangers our future], translation from English, Eksmo, Moscow, Russia.
10. Johnston, D. (2008), Free Lunch: How the Wealthiest Americans Enrich Themselves at Government Expense and Stick You with the Bill. Portfolio, New York. US.
11. Milanovich, B. (2017), Global'noe neravenstvo. Novyj podhod dlja jepohi globalizacii [Global inequality: A new approach for the age of globalization], Izd-vo Instituta Gajdara, Moscow, Russia.
12. Social'no-ekonomichnij portret studentiv: rezul'tati opituvannya [Socio-economic portrait of students: survey results], Available at: <https://cedos.org.ua/uk/articles/sotsialno-ekonomichnyi-portret-studentiv-rezultaty-opytuvannia> (Accessed on July 3, 2018).
13. Mulyavka, V. (2016), Novi tehnologii i global'na nerivnist' [New technologies and global inequality], Available at: <https://commons.com.ua/ru/novi-tehnologiyi-i-globalna-nerivnist/> (Accessed on August 3, 2018).
14. Inozemcev, V.L. (2003) Globalizaciya i neravenstvo: chto — prichina, chto — sledstvie? [Globalization and inequality: what is the reason, what is the consequence?]. Russia in Global Politics, no. 1, pp. 158—175.
15. Dervish, K. (2012), Konvergenciya, vzaimozavisimost' i raskhozhdeniya [Convergence, interdependence and divergences], Finance and development, (International Monetary Fund), vol. 49, no 3, pp. 10—14.
16. Sorokin, P. (1992), Social'naya i kul'turnaya mobil'nost'. Chelovek, civilizaciya, obshhestvo [Social and Cultural Mobility. Man, civilization, society], Trans. from English, Politizdat, Moscow, Russia.
17. Libanova, E. (2014), Mirovaya ehkonomika. Konvergenciya, vzaimozavisimost' i raskhozhdeniya [Inequality in Ukrainian society: origins and modernity], Ukraine economy, no 3 (628), pp. 4 — 19.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2018 р.